

*„A 60 évek végén összegyűjtötték a kisipari szakmákat, és mi valahogy
kimaradtunk. Ezért aztán nem is volt siküvegcsiszoló képzés.”*

TÜKÖRORSZÁG MÁRPEDIG LÉTEZIK

FARKAS ÁGNES – ÜVEGCSISZOLÓ

A MŰLÓ IDŐ NYOMÁBAN

AZ ÜVEGCSISZOLÓ

Eldugott, kis pinceműhely valahol a Hársfa utcában. A mives tükkorre írt cégér már sejteti, hogy milyen csoda vár ránk odalenn. A kopott falépcsők, és a csupaiüveg ajtó a múlt századba repít vissza. Kedves, de határozott hölgy nyit ajtót, a tekintetéből egyenesség árad. Az ajtón belépve Latinovics Zoltán szinte életnagyságú képe fogad. Szindbád, egyik kezében ezüst végű sétapálca, másikban puha nyúláször kalap, keresztbe vetett lábakkal nyeglén ül egy karosszékbén, mintegy védőangyalként a helyenként vakolatát vesztett pinchehelység bejáratánál. A műhely akár elvarázsolt üzemecke is lehetne. Foszlott szélű ékszíjakkal hajtott hatalmas kövek, foltozott bádogedények, félkész tükrök és csiszolt és csiszolatlan üvegek. Mielőtt leülnénk beszélgetni, Farkas Ágnes egy pillanatra, belép még a hátsó helyiségbe, és egy kézmozdulatára az összes ékszj, és hajtótárca leáll.

— *Látva a mázsás köveket, azt gondolná az ember, nem női mesterség az üvegcsiszolás. Miként került ide?*

— Az édesapám nagynénje 1922-ben feleségül ment Koller Mátyás üvegcsiszoló mesterhez. Ezek itt mind az ő gépei voltak. Eredetileg a Garai utcában volt a műhely. Édesapám, Farkas László 1946 -ban kezdett dolgozni az ottani műhelyben, aztán 1960-ban költöztették át a gépeket és a boltot ide. Én 1972 -ben érettségi után kezdtem itt dolgozni, 1977-ben lettem a mestervizsgát és menthetetlenül itt ragadtam. 2004-ben bekövetkezett haláláig apukám itt dolgozott velem, mióta elment, egyedül folytatom.

— *A hogyant már tudjuk, a miértet még nem...*

— Nem tanultam túl jól a gimnáziumban, no meg a Kádár-éra nem is nagyon támogatta a kisiparosok gyerekeinek továbbtanulását. A műhely adott volt. Az első időkben csak belerázódtam a dologba, bele is szerettem. Ma már nem tudnék mást csinálni, pedig nem egyszerű kenyér ez, főleg manapság.

F
A
R
K
A
S

Á
G
N
E
S

A MŰLÓ IDŐ NYOMÁBAN

AZ ÜVEGCISISZOLÓ

— *Láttam az előbb egy szép régi fakörzővel dolgozott, ezek a szerszámok mind a régi műhelyből valók?*

—Nem, régen dolgozott itt egy asztalos bácsi, ő készítette a körzőt, meg még jó néhány kéziszerszámot, amivel ma is dolgozom. Nagyon jó ötletei voltak. Édesapámmal szerkesztettek az egy oválisrajzoló is. Apám eredetileg lakatos volt, és nagyon értett a fémekhez. Maga javította meg a gépeket, ha valami elromlott. De valamilyen munkához nem tudtunk megfelelő szerszámot szerezni, akkor megpróbált készíteni olyat, amivel megoldhattuk a problémát. Itt van például ez a flekszibilis fúró. Egy egyszerű villanymotor, amire apu felrakott egy hajlókart, így arra mozgatom, amerre akarom.

Flexibilis fúró, hajlókár, majd' olyan, mint valamiféle varázsige. Persze itt, a pincébe szorult Tükörorszáiban ez nem is meglepő. Farkas Anna, kicsit olyan, mint egy elvarázsolt világ uralkodója. Parancsol fénynek, árnyéknak, köveknek, víznek, homoknak. Mesevilág ez, csak szomorú. Hiányoznak a vidám sapkás manók, no meg a fogaton érkező úrfi, aki a hóna alá csapja a csillogó üvegsodát, s pár aranyérmét hátrahagyva, mosolyogva távozik.

— *Nem egyszerű kenyér ez, főleg manapság. Szó szerint ezt mondta az előbb. Mostanság senki nem csináltat tükröt?*

— Szinte mindent automata gépekkel készítenek. Az ember csak berakja a gépbe tükröt a vagy az üveget, és attól függően, hogy, az hogyan lett beprogramozva, méretre és alakra vágja a munkadarabot, és le is csiszolja. Talán az egyik olyan utolsó mester vagyok, aki még tud kézzel foncsorozni, és csiszolni. Ha jól tudom, még a nyolcadik kerületben egy idős bácsi vállal ilyen munkát rajtam kívül. Persze a gépi munka sokkal olcsóbb, nem is beszélve az előre gyártott alapanyagról. Hozzám csak akkor jönnek, ha valami különleges formáról van szó, mert azt az automata gép nem tudja megcsinálni. Itt van például ez az asztal, úgy néz ki, mintha teljesen kerek

F
A
R
K
A
S

Á
G
N
E
S

A MÚLÓ IDŐ NYOMÁBAN

AZ ÜVEGCISISZOLÓ

lenne a lapja, de nem az. Vannak benne kis hajláskülönbségek. Ezeket csak kézzel lehet belecsiszolni a fedőüvegbe. Az utóbbi időben elsősorban idősebbek hoznak munkákat, egy-két régi barokk tükröt, csiszolásra, vagy újra foncsolásra, meg a környékbeli régiségkereskedők hoznak poharakat, vázákat, hogy a kijavítsam csorbulásokat. A megrendelőim nyolcvan százaléka visszajáró, mondhatni törzsvásárló.

— *Elnézve a gépeket, mintha egy máig működő századelős műhelyben lennének.*

— Igen ezek mind a múlt század elején készültek. Mivel ez egy kiháló félben lévő szakma, ma már itthon nem gyárt senki megfelelő gépeket. Esetleg csináltatni tudnék, ha valamire szükségem volna, de bevallom, hogy ötletem sincsen, hol készítenének nekem egyedi megrendelésre ilyen eszközöket. A programozható automata gépek pedig méregdrágák, no meg nem is értek hozzájuk. De ha ezek a régi darabok kibírták az elmúl nyolcvanöt évet, a hátralevő pár évben már csak kitartanak mellettem, utána meg ki tudja mi lesz velük.

— *Mintha kicsit pesszimista lenne. Az utolsó harcos, aki nem tudja, kire bízza a hagyomány védelmét?*

— Valami olyasmi. Ha elmegyek nyugdíjba, nem lesz, aki tovább vigye a műhelyt. Velem valószínűleg eltűnik a síküvegcsiszoló mesterség. Igazából, ha pontos akarok lenni, már el is tűnt, hisz' már az én sem síküvegcsiszolóként vizsgáztam, hanem üvegtovábbfeldolgozó mesterként. Ma már nem vonz senkit ez a szakma. A műhely fénykorában hárman dolgoztak itt az édesapámmal és velem. Azóta sajnos egyedül maradtam, és őszintén megvallva nem is tudnám még egy ember fizetését kitermelni, hiszen néha még a rezsire is alig futja a bevételből.

F
A
R
K
A
S

Á
G
N
E
S

A MÚLÓ IDŐ NYOMÁBAN

AZ ÜVEGCSISZOLÓ

Nincs papír, nincs szakma? Kicsit kafkai kép, bár talán ideillik a szürreális Joseph K.

—A 60 évek végén összegyűjtötték a kisipari szakmákat, és mi valahogy kimaradtunk. Ezért aztán nem is volt síküvegcsiszoló képzés, tehát új szakmunkások sem jöttek. Azokat, akik ebben a szakmában dolgoztak, vagy ezt tanulták valahol véletlenül, üvegtovábbfeldolgozóként tartották és tartják számon. Az elmúlt két-három évtizedben ugyan jöttek még páran, hogy tanulni szeretnének, de mind feladták még a szakvizsga előtt. Elmentek, vagy végleg elhagyták a szakmát, vagy nagy üveges vállalkozáshoz mentek jobb pénzért.

No ez az a pont, ahol sok mindent már nem tudok kérdezni. A fotós - hosszú ideje először, boldogan ugrál fel s alá a masinák között. Ágnes visszatér egy már-már megfelelően csillogó üveglaphoz. Egyedül maradok megint. Sétálgatok a gépek között, szemezek Szindbáddal, elmerengek a tükörök előtt. Felbúgnak a százéves motorok, lomhán forogni kezd minden. Forgok én is. Még hallgatom egy darabig a csiszolóké monoton moráját, majd úgy döntök, megyek. Gyorsan köszönünk el. Kint az utcán megint minden olyan ezredelős, szürke és modern. A sarokról még visszánézek. Egy dolog biztos, ha egyszer tükörrre lenne szükségem, megkeresem Tükörország utolsó hercegnőjét.

F
A
R
K
A
S

Á
G
N
E
S